

Op uitnodiging van de Provincie West-Vlaanderen en Internationaal Literatuurhuis Passa Porta verbleef Vlaams auteur-theatermaker Frank Adam januari 2015 twee weken in Het Lijsternest, schrijvershuis van Stijn Streuvels (1871-1969).

Tijdens nachtelijk séances met de geest van deze Vlaamse overleden schrijver volgde hij de actualiteit. "Het lachen van Mohammed" werd geschreven nav de aanslag op Charlie Hebdo; 'De koan van iedereen' na zijn terugkeer naar zijn schrijvershuis op Oedelem-Berg.

Frank Adam

HET LACHEN VAN MOHAMMED
SEANCE met GEEST STIJN STREUVELS over DE ISLAM

13 januari 2015

Beste Frank Adam

Het moet gedaan zijn met dat daveren in mijn huis om mijn geest op te roepen. Beseft ge niet welk fortuin de Provincie West-Vlaanderen aan de restauratie van mijn Lijsternest heeft gespendeerd? Meubels, tegels, fondaties, oude boeken en het dodenmasker van Nonkel Guido (Gezelle nvfr), het heeft zwaar te lijden onder al die consternatie.

Een sterveling beziet zijn leven en de wereld gelijk een schichtig paard staart binnen de contouren van zijn oogkleppen. Maar wezens in een verlorene zijnstoestand, gelijk ik, onze blik gaat wijd, ons gemoed is zo gerust. Wilt ge echt géén nietszeggende trivialia horen, over mijn oeuvre of persoon? Verwacht ge waarlijk 'Sprekende Visioenen aangaande Charlie Hebdo en het lachen van Mohammed'?!

Zelf was de profeet naar verluidt niet vies van een schuine mop of scheve zwans ter gelegener tijd. De kunst van het schateren beoefende hij met zichtbaar plezier. En verdrietige ouders waren zijns inziens het best te troosten met een geestigheid. Maar geestig, spottend of bijtend bedoeld of niet – prenten over zijn persoon zijn laster volgens de islam, omdat ge via zijn beeltenis niet de Ene god, Allah, maar een afgod aanbidt.

Misschien dat de doorsnee humorist-komiek zich de afgelopen jaren beter aan deze regel had gespiegeld en zich had afgevraagd of hij met zijn grappen ook niet iets anders dan de god van de humor aanbad – maatschappelijk aanzien, macht, sensatie, geld, bekendheid of wie weet, den afgod van het lachen zelf. Had de doorsnee humorist-komiek meer ingezet op de mop en minder op het effect - had zijn tong meer respect betoond voor het verstand van het publiek dan voor het gat van de aanwezige minister – had hij publiek en minister meer de zaal uitgejaagd met oprechte verwondering, dan ze binnen gelokt met misplaatste verontwaardiging – hadden de gazettenschrijvers de komieken niet verward met politiekers, en de politiekers niet met komieken - dan bestonden er zoveel Charlie Hebdo's dat ge wel gans de wereld moest opblazen als ge ze allemaal het zwijgen wilde opleggen.

Maar wat peinst ge zelf? Humor is niet mijn rayon of specialiteit. En wat betreft de gebruiken en geplogenheden van de profeet, die kent de mensheid slechts via de hadith en andere verhalen-van-horen-zeggen. Hoe kunt ge daar enige staat op maken?

Ik zie dat ge bij lectuur van mijn levensbeschrijvingen noteert: 'Is Stijn Streuvels een oude Germaanse eik, dan zijn zijn biografieën eeuwig zingende Vlaamse loverbossen.' Staat me toe te citeren uit iets dat ge in een andere kamer in mijn eigen huis aan het schrijven zijt: 'De leugens die met wetenschappelijke precisie over ons zijn verzonnen, staan te lezen op de wikipedia-pagina van ons gezicht.'

Hoe zoudt *gij* u voelen als ge uw eigen leven moest lezen, alsof het door een ander persoon werd geleefd?

Zoekt de schrijver *in-zijn-werk*.

En houdt op met dat kloppen. Ik verschijn klokslag middernacht.

Stijn Streuvels

Frank Adam

DE KOAN VAN IEDEREEN

NACHTELIJK SYMPOSIUM OVER TERRORISME - MET G. GEZELLE, H. D. BALZAC, N. CHAMFORT, CONFUCIUS, N. HODJA EN VELE ANDERE INTERNATIONALE GEESTEN

Het Lijsternest (sic), schrijversresidentie Stijn Streuvels
Ingooigem (sic), 21 januari 2015, 00:13

(Een schrijvershuis op een heuvel, in de uitgestrekte velden van Vlaanderen. De werkkamer-bibliotheek van de schrijver. Middernacht. De geest van de Vlaamse priester-dichter Guido Gezelle (1830-1899) verschijnt.)

GEEST GUIDO GEZELLE: We beantwoorden de wereldwijde oproep overal uit de boeken te verschijnen, en ons te bezinnen over de mensen, hun angsten en het geweld. Geesten uit de bibliotheek van Stijn Streuvels, kom te voorschijn.

(Een schare geesten van internationale slag verschijnt in een wolk boven de werktafel van de schrijver.)

GEEST GUIDO GEZELLE: Zijn het zwaard en de pen tegengestelde entiteiten?

GEEST ERASMUS: Het zwaard is de pen in stoffelijke vorm.

GEEST MICHEL DE MONTAIGNE: De pen is het geestelijke zwaard.

GEEST GUIDO GEZELLE: Terroriseert Charlie Hebdo de islam met zijn prenten van de profeet?

GEEST KWAI CHANG CAINE: Een prent van Charlie Hebdo is voor de islam als de oorveeg van de Zen-meester voor zijn leerling.

GEEST DAVID CARRADINE: Zoals de oorveeg de Zen-leerling helpt met het oplossen van zijn koan - een onmogelijk te beantwoorden vraag - helpt een Charlie Hebdo-spotprent de islam in haar zoektocht naar de koan van haar geloof.

GEEST GUIDO GEZELLE: Wat is de koan van de islam?

GEEST HEILIGE ANTHONIUS: De koan van de christenen.

GEEST GUIDO GEZELLE: Wat is de koan van de christenen?

GEEST CONFUCIUS: De koan van iedereen.

GEEST GUIDO GEZELLE: Wat is de koan van iedereen?

GEEST JEAN MESLIER: 'Wie-is-de-god-van-god?'

GEEST ARTHUR SCHOPENHAUER: 'Waar-is-de-mens-in-de-mens?'

GEEST NASREDDIN HODJA: En ‘Zijn-solden-nog-solden-als-er-*altijd*-solden-zijn?’

GEEST GUIDO GEZELLE: We zouden het hebben over geweld in de wereld en haar vele en complexe oorzaken.

GEEST NASREDDIN HODJA: Is het niet gewoon allemaal de schuld van de media?

GEEST NICOLAS CHAMFORT: De moderne media zijn de voortzetting van het ancien regime zoals we dat in het absolutistische Frankrijk hebben gekend. Een kleine kaste beheert nog altijd de middelen, de kanalen en de macht. Het wereldwijde web is de digitale provincie waar enkel de plaatselijke notabelen mogen spreken in naam van het almachtige Versailles.

GEEST HONORE DE BALZAC: Graag enige nuance. Het merendeel van de moderne journalisten gelooft wel degelijk in de waarheid van vele waarheden en in oprecht onthecht engagement. Zij zijn de monniken van het derde millennium maar worden door hun eigen moderne media elke dag voor hun geloof vernederd en vervolgd.

GEEST NICOLAS CHAMFORT: De media worden beheerst door De-Mensen-van-het-getal. Een niet-traditionele religie die geen voeling met de werkelijkheid meer heeft en enkel gelooft in de waarheid van het eigen ego.

GEEST HONORE DE BALZAC: De media worden beheerst door De-Mensen-van-het-woord. Een kleine sekte die in samenspraak met de politiek zelfs de mooiste journalistenwoorden perverteert tot landmijnen in de taal. In *hun* rangen bevinden zich de ware terroristen.

GEEST FRIEDRICH NIETZSCHE: Wil de mensheid zichzelf en de journalistiek van alle terrorisme redden, dan moeten de Mensen-van-Het-Woord met alle mogelijke middelen en maatregelen worden aangepakt.

GEEST AUGUSTINUS: Ze dienen te worden geschaduwd?

GEEST FRIEDRICH NIETZSCHE: En afgeluisterd.

GEEST MAO ZEDONG: Gehackt?

GEEST FRIEDRICH NIETZSCHE: En gestakt.

GEEST ELISABETH FÖRSTER-NIETZSCHE : Achtervolgd? Opgejaagd?

GEEST FRIEDRICH NIETZSCHE: En onschadelijk gemaakt.

GEEST NASREDDIN HODJA : Maar door wie?

GEEST FRIEDRICH NIETZSCHE: Door zichzelf.

GEEST KWAI CHANG CAINE: Waar blijft de geest van Stijn Streuvels?

(De geesten van Mohammed, Jezus Christus en Gautama Boeddha nemen kennis van een aantal boeken op de schrijftafel. Ze ontdekken een zesdelige reeks, gestructureerd in drie tweeluiken, met als titel ‘Confidenties aan een ezelsoor’. Ze

treffen ook een werkschema voor een bibliotheek nieuwe delen aan, alsook een uitgebreide huisapotheek levensverlengende elixirs. Mohammed, Jezus Christus en Boeddha lezen nieuwsgierig de naam van de schrijver van de boeken. Geluid van een sterveling op de trap. Alle geesten schrikken. De sterveling opent de deur van de schrijfkamer en spreekt onzeker tot het donker.)

STERVELING: Hallo?...

(De geesten verdwijnen in de boeken. De sterveling knipt het licht aan. Er staat een boeddha op zijn schrijftafel. Meer nog dan anders lijkt die te glimlachen. De sterveling gaat zijn tanden poetsen en legt zich te ruste. De heuvel waarop zijn schrijvershuis is gebouwd, is in volslagen duisternis gehuld. Zijn schrijfkamer-bibliotheek en zijn boeken baden de rest van de nacht in stemmig licht.)

WIT

Foto: de boeddha van Oedelem-Berg

Bio Maison Internationales des littératures Passa Porta

Frank Adam (1963) is een literaire duizendpoot. Hij schrijft niet alleen teksten voor theater, opera en radio, hij publiceert ook romans, absurde fabels, poëzie en liederen. In zijn werk gaat hij vaak in dialoog met theater en muziek: voor Klara maakte hij een reeks luisterspelen, waar hij zelf ook in meespeelde. Zijn oeuvre werd meermaals onderscheiden, onder andere door de *European Theatre Today - The Plays*, en werd onder meer vertaald naar het Engels, Frans, Duits en Italiaans. De thema's die in het werk van Adam aan bod komen kunnen niet onder een noemer gevat worden. Zowel absurde als ernstige, geestige als ontroerende onderwerpen staan centraal in zijn verhalen, die vaak filosofisch getint zijn. Met de cyclus *Confidenties aan een ezelsoor* (Davidsfonds) heeft Adam het genre van de fabel voor volwassenen heruitgevonden. Na eerdere publicaties in De Standaard en De Morgen, werden deze fabels gebundeld in een reeks van drie tweeluiken, rijk geïllustreerd door Klaas Verplancke. Binnen elk tweeluik komt de dualiteit van een bepaald thema aan bod: afzondering versus betrokkenheid, erotiek versus liefde.

In januari verblijft Frank Adam twee weken in het Lijsternest. Hij zal er werken aan drie projecten. Een eerste is de afwerking van het derde tweeluik uit de cyclus *Confidenties aan een ezelsoor*. In de zesde bundel, getiteld *Fabels van de troost*, verkent Adam de kleine rituelen van het persoonlijke leven, en hoe stilte daarin als taal kan functioneren. Daarnaast zal de auteur er werken aan een nieuw project rond het kortste literatuurgenre ooit: het aforisme. Daarmee speelt hij in op de moderne, digitale manier van communiceren. Tot slot richt hij zijn aandacht op het operalibretto BABEL, dat hij maakt in opdracht van I Solisti del Vento, de Vlaamse Opera en HETPALEIS. De première ervan is voorzien voor december 2015.

